

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Bezdůvodné obohacení dle autorského zákona a daň z přidané hodnoty v rozhodovací praxi soudů

Tento článek poukazuje na rozhodovací praxi odvolacího soudu, konkrétně Vrchního soudu v Praze, se kterou se autoři článku setkali při rozhodování soudu o nároku kolektivního správce autorských práv dle zák. č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon, v platném znění (dále jen „autorský zákon“) na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním autorských děl. Pasivně legitimovanými jsou v konkrétním případě provozovatelé ubytovacích zařízení, kteří zpřístupňují svým zákazníkům veřejnou produkci autorská díla, a kteří neuzavřeli s kolektivními správci písemnou licenční smlouvu dle autorského zákona.

Tuto situaci řeší autorský zákon v ustanovení § 100 odst. 1 písm. i), kde stanoví kolektivním správcům přímo povinnost domáhat se vlastním jménem na účet zastupovaných nositelů práv nároku na vydání bezdůvodného obohacení z neoprávněného výkonu kolektivně spravovaného práva a v ustanovení § 40 odst. 4 autorský zákon stanoví výši bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, na dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.

Při vymáhání tohoto bezdůvodného obohacení však dochází dle našeho názoru k velice problematické praxi, kdy někteří kolektivní správci přičítají k vymáhanému bezdůvodnému obohacení částku odpovídající dani z přidané hodnoty. Přestože v žalobách na zaplacení bezdůvodného obohacení kolektivní správce argumentuje tím, že se ztotožňuje s názorem Nejvyššího správního soudu[1], že bezdůvodné obohacení není zdanitelným plněním pro účely daně z přidané hodnoty dle zákona č. [235/2004](#) Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění (dále jen „zákon o DPH“), v soudním řízení postupuje v přímém rozporu právě s tímto rozhodnutím. Kolektivní správce přiznává, že DPH z bezdůvodného obohacení neodvádí a že pouze při výpočtu výše bezdůvodného obohacení vychází z toho, že žalovaný by žalobci platil licenční odměnu včetně daně z přidané hodnoty, a proto má žalobce za to, že základem pro výpočet bezdůvodného obohacení je obvyklá licenční odměna včetně daně z přidané hodnoty (resp. její dvojnásobek), neboť to je částka, kterou neoprávněným užitím žalovaný ušetřil.

Soud prvního stupně - Městský soud v Praze - opakovaně (*pozn. alespoň v poslední době, jak je známo autorům tohoto článku*) zamítá nárok kolektivního správce co do výše získané připočtením částky odpovídající DPH, když ve svých rozhodnutích uvádí, že „ochuzený nemá povinnost odvést z bezdůvodného obohacení státu daň z přidané hodnoty a ponechává si celé vydané bezdůvodné obohacení. Obohacený neoprávněný uživatel se obohatí na úkor ochuzeného nositele práv pouze o

částku odpovídající obvyklé odměně bez daně z přidané hodnoty, resp. vzhledem k speciální úpravě ust. § 40 odst. 4 věta druhá autorského zákona ve výši jejího dvojnásobku. Názor žalobce, kdy základem pro výpočet bezdůvodného obohacení by měla být obvyklá odměna včetně daně z přidané hodnoty, by vedl k právně zcela neopodstatněnému následku, že v případě dvojnásobku a stávající sazbě daně z přidané hodnoty ve výši 20 % by nositel práva obdržel nikoliv dvojnásobek obvyklé odměny, ale 2,4 násobek; neoprávněný uživatel by tedy vydával ochuzenému nositeli práv (resp. žalobci jako jeho nepřímému zástupci) více než (dvojnásobek toho), o co se na jeho úkor obohatil.“[2]

Kolektivní správce se proti tomuto výkladu soudu prvního stupně odvolává tvrzením, že obvyklá odměna sestává ze dvou složek, a to z autorské odměny vypočtené dle sazebníku autorských odměn a dále z daně z přidané hodnoty a zdůrazňuje, že oprávněný uživatel chráněného autorského díla hradí autorskou odměnu včetně daně z přidané hodnoty. Kolektivní správce uvádí, že významné pro výpočet bezdůvodného obohacení je, jaký majetkový prospěch získal obohacený, a že v daném případě se žalovaný obohatil tím, že ušetřil na autorské odměně, kterou by byl povinen zaplatit, včetně odpovídající daně.

Sluchu kolektivních správců dopřává odvolací soud, tj. Vrchní soud v Praze, který zastává stanovisko, že *„z hlediska rozsahu práva na vydání obohacení je rozhodující, jaký majetkový prospěch získal obohacený, jako neoprávněný uživatel autorských děl. Ten i v případě, že by bylo rozhodováno o bezdůvodném obohacení podle §100a odst. 1 autorského zákona, byl by skutečně oproti oprávněnému uživateli fakticky zvýhodněn, pokud by kromě obvyklé odměny neplatil kolektivnímu správci i daň z přidané hodnoty. Vzhledem k sankčnímu charakteru ust. § 40 odst. 4, věta druhá, autorského zákona je tím spíše třeba dovodit, že i v případě výše bezdůvodného obohacení jako dvojnásobku obvyklé odměny je třeba vycházet i z příslušné daně z přidané hodnoty, neboť i ta by byla, při obvyklém a správném chodu věci, tedy při oprávněném užití, placena.“[3]* Vrchní soud v Praze tak přiznává kolektivním správcům nárok na bezdůvodné obohacení i co do výše odpovídající dani z přidané hodnoty.

S argumentem Městského soudu v Praze, že ochuzený nemá povinnost odvést z bezdůvodného obohacení státu daň z přidané hodnoty a ponechává si celé vydané bezdůvodné obohacení, se odvolací soud vypořádává dle našeho názoru povrchně a zcela nedostatečně a rozporuplně shrnutím, že *„soud prvního stupně sice obecně správně a podrobně zdůvodnil, že pro účely výpočtu bezdůvodného obohacení nelze vycházet z výše odměny, včetně daně z přidané hodnoty, avšak závěry v této argumentaci použité nemají pro posouzení důvodnosti celkové výše uplatněného nároku, tj. včetně daně z přidané hodnoty, zásadní význam. Je sice správný názor soudu prvního stupně, že bezdůvodné obohacení není zdanitelným plněním ve smyslu zákona o dani z přidané hodnoty, avšak jen to není pro důvodnost výše nároku rozhodující.“[4]*

Autoři tohoto článku se naopak domnívají, že závěry soudu prvního stupně, že ochuzený nemá povinnost odvést z bezdůvodného obohacení státu daň z přidané hodnoty a ponechává si celé vydané bezdůvodné obohacení pro sebe, má pro posouzení důvodnosti celkové výše bezdůvodného obohacení význam zcela zásadní. Sám odvolací soud tvrdí, že je třeba vycházet ze situace *„při obvyklém a správném chodu věci“*, tedy při oprávněném užití, kdy je DPH placena. Odvolací soud ovšem opomněl doplnit, že *„při obvyklém a správném chodu věci“* je hrazená daň z přidané hodnoty odváděna kolektivním správcem jako plátcem DPH jejímu příjemci, tj. státu. Dle našeho názoru není po právu, aby subjekt rozdílný od státu postupoval tak, že pod argumentační rouškou, že nevybírá daň, požadoval bezdůvodné obohacení ve výši kalkulované tak, že zahrnuje rovněž částku odpovídající dani z přidané hodnoty. Na rozdíl od odvolacího soudu podle nás sankční charakter ust. § 40 odst. 4 autorského zákona neimplikuje započítání DPH do výše bezdůvodného obohacení. Tento paragraf pouze stanoví, že *„výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.“*

Ustanovení § 451 odst. 1 zák. č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění stanoví, že „kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat.“ Osoba, na jejíž úkor se jiný obohatil, může vymáhat bezdůvodné obohacení. Přijmeme-li pro tento případ premisu, že je nutno hradit autorské odměny ve výši stanovené kolektivním správcem, pak se provozovatel hotelu/restaurace obohatil na úkor autora, který svá práva chráněná autorským zákonem uplatňuje prostřednictvím kolektivního správce. Obohatil se tím, že nezaplátil kolektivnímu správci odměnu náležející autorovi za užití autorského díla. Není možné se obohatit na úkor autora o daň z přidané hodnoty, jelikož ten není jejím příjemcem. Kolektivní správce v zastoupení autorů tak není a nemůže být aktivně legitimován k vymáhání části bezdůvodného obohacení, která by měla spočívat v částce odpovídající dani z přidané hodnoty.

Shrneme-li výše uvedené, je praxe vymáhání bezdůvodného obohacení v rámci autorských odměn taková, že kolektivní správce jako zástupce subjektů, na jejichž úkor se obohatila třetí osoba, vymáhá po této osobě úspěšně plnění, které jeho „komitentům“- autorům nepřísluší, jinými slovy domáhá se práva, které by „*při obvyklém a správném chodu věci*“ příslušelo subjektu jinému, a sice státu. Jinou otázkou pak je, zdali kolektivní správce vyplácí autorům vymožené bezdůvodné obohacení v plné vymožené výši (ponecháváme nyní stranou sazby daně z přidané hodnoty, které aplikuje kolektivní správce a jednotliví autoři - plátcí daně z přidané hodnoty), či pouze ve výši autorské odměny, resp. jejího dvojnásobku.

Mgr. Martin Holub,
advokát, partner

Mgr. Tomáš Hasman,
advokátní koncipient

[Šafra & partneři s.r.o., advokátní kancelář](#)

Revoluční 1082/8
110 00 Praha 1

Tel.: +420 296 785 411
Fax: +420 296 785 421
e-mail: office@safra-advokati.cz

---

[1] Rozsudek NSS ze dne 8.7.2005, č.j. 8 Afs 2/2005-81

[2] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.11.2010, č.j. 66 C 113/2010-18

[3] rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31.5.2011, č.j. 1 Co 366/2010-30 ze dne 31.5.2011

[4] Ibid.

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)